

HAZARD

Rynek gier hazardowych rozwija się w Polsce od zaledwie kilku lat. Jest jednak nieprawdopodobnie dynamiczny. Ilość gier wzrasta tak szybko, że czasem sami jesteśmy zaskoczeni swoją niewiedzą: czy ta gra to hazard czy jedynie niewinna rozrywka? Według polskiego prawa (ustawa o grach hazardowych), grami losowymi są gry o wygrane pieniężne lub rzeczowe, których wynik zależy **w szczególności od przypadku**, a warunki gry określa regulamin. Szczególnie istotne w tej definicji jest założenie, że są to gry, w których rezultat zależy wyłącznie od przypadku. To bardzo ważne, ponieważ burzy pewien mit, że istnieje sposób, aby wygrać. Właśnie praca nad tym przekonaniem jest jednym z elementów realizowanego programu profilaktycznego. Nie dziwnym się więc gdy okaże się, że loteria wśród kupujących w sklepie, gdzie wygraną jest bon za 50 zł to także gra hazardowa. Zakup zdraпки to również hazard, nawiasem mówiąc -posiadają owe zdraпки bardzo silny potencjał uzależniający, o czym jeszcze napiszę. Na różnego rodzaju zabawach szkolnych, piknikach pojawiają się loterie fantowe. Traktujemy to jako niewinną zabawę. Jeszcze kilka lat temu nikt nie zastanawiał się, czy taka szkolna loteria to wstęp do hazardu. Obecnie, w dobie rozwoju rynku gier należy zauważyć, że właśnie takim wstępem już być może (pomijam tu kwestie prawne tzn, czy jest to gra hazardowa legalna czy nie).

Istnieje zjawisko o nazwie: potencjał uzależniający gier. Cóż to takiego? Psychika człowieka skonstruowana jest w taki sposób, że im krótszy jest czas od wydarzenia do pozytywnego efektu, tym więcej radości i euforii. Nie bez kozery istnieje powiedzenie: „kto szybko daje, ten dwa razy daje”. Efekt działania alkoholu następuje bardzo szybko. Dlatego jego potencjał uzależniający jest znaczny. Następuje powiązanie dobrego nastroju z jego przyczyną: użyciem alkoholu. Gdyby efekt działania alkoholu był opóźniony (np. po 48 godzinach) prawdopodobnie nikt by go nie pił. Podobnie jest z grami hazardowymi. Są takie, gdzie efekt może pojawić się po kilku dniach (losowanie lotto) oraz takie, gdzie efekt jest natychmiastowy (maszyny typu „jednoręki bandyta”). Są też takie, które najpierw budują napięcie a dopiero później pojawia się efekt (bingo, gry karciane, zdraпки). Uzależniają przede wszystkim te gry, gdzie następuje najpierw szybki wzrost napięcia a następnie pojawia się efekt wygranej lub przegranej. Dlatego nawet niewinnie wyglądająca zdraпка może powodować silne uzależnienie (są osoby, które wydają nawet po 1000 złotych miesięcznie na zdraпки). Poza tym, z czasem może dziać się tak, że w poszukiwaniu coraz

silniejszych emocji -zdrapki i lotto zostaną zastąpione przez poker czy black jack. A wtedy i koszty tego będą coraz większe.

Jakie są sygnały ostrzegawcze rozwoju problemów z hazardem? Przede wszystkim jest to poszukiwanie coraz częstszych i coraz bardziej intensywnych kontaktów z grami hazardowymi. Jeśli ktoś najpierw kupował raz w miesiącu zdrapkę i raz zagrał w lotto, po jakimś czasie jest to raz w tygodniu, a do tego raz w miesiącu w maszyny, aż do momentu gdy dzień bez jakiegokolwiek gry jest trudny do wytrzymania, to właśnie sygnał rozwoju uzależnienia. Po prostu gra się coraz częściej i za wyższe stawki.

Drugi sygnał ostrzegawczy to oszukiwanie siebie i innych w zakresie wysokości wydatków na gry hazardowe. Narastające poczucie winy i wstydu powoduje, że coraz mniej chętnie oblicza się swoje wydatki na hazard. A jeśli już, to się je zaniża. „Niby wydałem 50 zł na zdrapki, ale dwie były wygrane, to było to tylko 10 zł” – tak myśli hazardzista. Ale w tym wszystkim pomija fakt, że wygraną 40 zł również przeznaczył na hazard. Łącznie wydał więc 90 zł.

Oczywiście nie każde granie hazardowe musi prowadzić do uzależnienia. Znacznie częściej niż z uzależnieniem mamy do czynienia z graniem problemowym. Polega to na tym, że ktoś traci dużą sumę pieniędzy poprzez hazard i dopiero ta naučka powoduje, że ogranicza lub zaprzestaje grania. Jest też duża grupa osób, która gra sporadycznie i wyłącznie dla rozrywki. Nie traktuje gier jako sposobu na „szybką kasę” ale jako formę zabawy, wg. zasady: „chcę wydać 50 zł na gry i się zabawić, nie interesuje mnie wygrana”.

Warto także pamiętać o tym, że hazard w internecie jest tak samo prawdziwy jak ten w rzeczywistości. Może jest nawet bardziej niebezpieczny, gdyż można mieć do niego znacznie szybszy i łatwiejszy dostęp. Jednak pieniądze wydane na ten cel nie są na ogół wirtualne (poza małymi wyjątkami gier pokazowych) lecz prawdziwe.

Aby przybliżyć nieco problematykę hazardu patologicznego, prezentujemy poniżej kryteria diagnostyczne tego zaburzenia wg. DSM IV – TR. Pozwoli to na pełny ogląd tego, jak silny jest potencjał uzależniający gier hazardowych i w jaki sposób funkcjonuje osoba uzależniona od gier hazardowych.

Utrwalone lub nawracające dezadaptacyjne zachowania hazardowe dokumentowane występowaniem u danej osoby pięciu (lub więcej) z następujących:

Określenie kryterium diagnostycznego
1. pochłonięta hazardem (np. skupiona na rozpamiętywaniu minionych doświadczeń hazardowych, uzyskiwaniu przewag, planowaniu kolejnych przedsięwzięć lub obmyślaniu sposobów zdobycia pieniędzy na grę)
2. W celu osiągnięcia pożądanego podniecenia potrzebuje gry z rosnącą ilością pieniędzy
3. Ponawia bez powodzenia próby kontrolowania, przerywania lub rezygnacji z hazardu
4. Gdy usiłuje przerwać lub zakończyć uprawianie hazardu, popada w niepokój lub rozdrażnienie
5. Podejmuje grę jako sposób ucieczki od problemów lub uwolnienie się od dysforycznego nastroju (np. poczucia bezradności, winy, lęku, depresji)
6. Przegrawszy pieniądze, często wraca innego dnia, by wyrównać rachunki (odegrać swoje straty)
7. By ukryć stopień wciągnięcia w uprawianie hazardu, okłamuje rodzinę, terapeutów, innych ludzi
8. W celu finansowania hazardu dopuszcza się takich naruszeń prawa, jak: fałszerstwa, oszustwa, kradzieże lub sprzeniewierzenia
9. Z powodu hazardu naraża lub traci istotne związki, pracę albo możliwość nauki lub kariery
10. By poprawić dramatyczną sytuację finansową spowodowaną hazardem, popada w zależność od ludzi oferujących pieniądze
11. Zachowań hazardowych nie można lepiej wyjaśnić występowaniem epizodu maniakalnego.

Nie jest to jedyny system diagnostyczny. Bardziej znany w Europie jest system ICD, jednak opis w DSM jest bardziej czytelny i szczegółowy. Pozwala zobaczyć, jak silną obsesją stają się gry hazardowe dla nałogowego gracza. Nie można więc bagatelizować tego problemu, twierdząc, że hazard to tylko rozrywka. W codziennej

praktyce terapeutów uzależnień, słyszymy bardzo często historie o ogromnych długach, rozbitej rodzinie i innych problemach nałogowych graczy. Dodatkowo, bardzo często z nałogowym graniem współwystępuje uzależnienie od alkoholu czy narkotyków.

Wspomniana wyżej, obowiązująca w Polsce ustawa o grach hazardowych, wprowadza następujące rodzaje gier:

Rodzaje gier hazardowych:

lp	Rodzaj gry
1	Gry liczbowe
2	loterie pieniężne
3	gra telebingo
4	gry cylindryczne
5	gry w karty: poker, black jack, baccarat
6	gra bingo pieniężne
7	gra bingo fantowe
8	loterie fantowe
9	gry w kości
10	loterie promocyjne
11	loterie audiotekstowe, telefoniczne lub sms
12	zakłady wzajemne – totalizatory i zakłady bukmacherskie
13	gry na automatach mechanicznych, elektromechanicznych lub elektronicznych, w tym komputerowych

Wszystkie te gry mają właśnie wymienione powyżej podobieństwa: są to gry o wygrane pieniężne lub rzeczowe, których wynik zależy od przypadku. Wszystkie muszą przejść procedurę rejestracyjną, polegającą m. in. Na przyjęciu określonego regulaminu gry. Wśród osób zajmujących się problematyką hazardu istnieje także pogląd, że gra na giełdzie również spełnia kryteria gier hazardowych, gdyż mechanizmy psychologiczne działające w trakcie gier giełdowych są podobne, jak w grach hazardowych. Ponadto pamiętajmy, że ustawa o grach hazardowych

przewiduje dostępność do tych gier tylko dla osób powyżej 18 roku życia. Dotyczy to także gier w internecie.

Fragment opracowania autorstwa Damiana Zdrady i Aleksandra Mańki, realizowanego w ramach projektu finansowanego z Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych w 2013 roku